

Naalakkersuisut Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaata nr. 17-ip, 17. novembari 2010-meersup, Sanaartorneq pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 13-ip, 26. maa'ji 2010-meersup kiisalu Pigisanik aalaakkaasunik piginnaatitaaffimmik pisisarneq imaluunniit atuisinnaatitaaneq pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 78-ip, 21. novembari 2025-meersup allanngortinneqarnissaannut siunnersuummik saqqummiussinissamut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Allannguutit aqutigalugit inuit inuiaat Kalaallit Nunaannut ataavartumik attuumassuteqartunut ilaasut nunaannarmi namminerisamik sunngiffimmi illuaqqanik nalunaaruteqartarnermik pisariinnerusumik aqqissuussineq malillugu sanaartorsinnaallutillu piginnissinnaassapput.
(Inatsisartuni ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq)

Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni nuna nunaminertallu privatimik pigineqalersinnaannginnerannik, tunineqarsinnaannginnerannik, qularnaveeqqusiunneqarsinnaannginnerannik iluanaarniutigineqarsinnaannginnerannillu kiisalu nunaminertat taamaallaat atuisinnaatitaanermut malittarisassat naapertorlugit atugassiisutiginineqarsinnaannginnerannik atorneqarsinnaannginnerannillu aalajangersaasumik Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik saqqummiussinissamut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
(Inatsisartuni ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Siunnersuutitut qujanaq.

Nuna nunaminertallu pigineqalersinnaannginnerannik, qularnaveeqqusiunneqarsinnaannginnerannik iluanaarniutigineqarsinnaannginnerannillu aalajangersaasumik Inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussisoqarnissaanut tunngatillugu siunnersuut siullertut oqaaseqarfigerusuppara.

Kalaallit Nunaanni nuna nunaminertallu tunngaviatigut inuiaqatigiinnut, kulturimut aamma nunap siunissami ineriartortinnissaanut assut pingaaruteqarnerat pillugu siunnersuuteqartup isumaqarneranut Naalakkersuisut isumaqataapput. Kalaallit inuit nunap inoqqaavisut nammineq aalajangiisinnanerit pillugu isuma Naalakkersuisunit akuersaarneqarlunilu isumaqatigineqarpoq.

Nunap nunaminertallu privatimik pigineqalersinnaannginnerat aqutiginagit atuisulli pisinnaatitaaffii nunaminertamik atugassiinerit aqutigalugit nunamik nunaminertamillu atuisinnaasoqarnerata inatsimmi atuutereersumi tunngavigineqarnerat Naalakkersuisut oqaatigaat. Tamanna tunngavigalugu ajornartorsiutit piviusut, inatsilerinikkut allaffissornikkulluunniit suut aalajangiiffigisassatut siunnersuut aqutigalugu iluarsiniarneqarnersut erseqqinngitsoq Naalakkersuisut isumaqarput.

Siunnersuummi inatsisinut tunngatillugu erseqqissaasoqartariaqartoq, matumani illorsuarnik piginnittuuneq, atuisinnaatitaanerit, qularnaveeqqusiineq aningaasaliinerlu pillugit malittarisassanut pioreersunut atatillugu erseqqissaasoqartariaqartoq Naalakkersuisut isumaqarput. Najukkami nunanillu tamalaaneersunit Kalaallit Nunaannut aningaasaliinissamut kajungilersitsiniaraanni inatsit nutaaq innuttaasunut inuussutissarsiornermullu sunniuteqarsinnaavoq. Inatsimmi tunngaviusumi § 73-imi artikeli 1-imilu, tapiusumik allattukkani 20. marts 1952-meersumi, inuttut pisinnaatitaaffiit pillugit

Europami naalagaaffiit isumaqatigiissutaanni illersorneqartutut piginnittuusinnaanerup innarlerneqannginnissaanut atatillugu inatsisiliornermi eqqarsaatigineqassapput.

Siunnersuuteqartup illersuinissamut kissaataa eqqarsaatigalugu annermik pilersarusiorneq aamma nunaminertat atorineqartarnerat pillugit inatsisitigut illersorneqareernerat Naalakkersuisunit oqaatigineqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik siunnersuuteqarnermi tunngavilersuut nunamik nunaminertamillu piginninnermut aammali annerusumik Kalaallit Nunaata nammineq aalajangiisinnaaneranut, inuiaqatigiinni aqqissuussaannermut ataatsimullu isumalluutininik ingerlatsinermit tunngatillugu tunngaviusumik apeqqutissaqalersitsisoq Naalakkersuisut isumaqarput.

Immikkoortut taakku tunngaviusut nutaamik tunngaviusumik inatsimmik suliaqarnermi ilanngunneqartariaqartut Naalakkersuisut naliliipput. Tunngaviusumik inatsisissaq pillugu isumalioqatigiissitaq inatsimmut tunngaviusumut missingiummi aallaqqaasiummi ilaatigut allassimavoq: ”Kalaallit Nunaanni ataatsimut pisinnaatitaaffiit, aamma inuit nunatsinnik ataatsimut piginninnerannik tunngaviit tunngavigineqarput...” Nunamik piginnissinnaaneq pillugu apeqqut tunngaviusumik inatsimmi malittarisassiuunneqartariaqarpoq. Tamanna pillugu Inatsisartut inatsisaanni aalajangersakkanik aalajangersaasoqarpat tunngaviusumik inatsimmi suliassat sioqqullugit suliarineqassapput. Tunngavik Inatsisartut inatsisaanni aalajangersarneqarpat Inatsisartuni amerlanerussuteqarnikkut allanngortinneqarsinnaanissaa aamma eqqarsaatigineqassaaq. Taamaammat tunngaviup tamatuma tunngavittut atuutilersinnissaa kissaatigineqarpat tunngaviusumik inatsimmi allassimasariaqarpoq.

Tamanna tunngavigalugu aalajangiiffissatut siunnersuutip itigartitsissutigineqarnissaa Naalakkersuisunit inassutigineqarpoq.

Tulliullugu aalajangiiffigisassatut siunnersuutip aappaa iserfigerusuppara, taanna nunaannarmi namminerisamik sunngiffimmi illuaqqanik nalunaaruteqartarnermik pisariinnerusumik aqqissuussineq malillugu sanaartorsinnaanermit piginnissinnaanermullu tunngavoq.

Sunngiffimmi illuaqqat nunaannarmiissinnaanerlu innuttaasorpasuarput immikkut isumaqarnerat Naalakkersuisunit akuersarneqarpoq. Asiarneq, piniarneq, aalisarneq pinngortitamiinnerlu kalaallit kulturianni inuusaasiannilu pingaarutilittut ilaapput, aamma suliassaqarfimmut malittarisassat paasiuminarlutillu naapertuunnissaannik kissaateqarneq Naalakkersuisunit isumaqataaffigineqarpoq.

Tamatuma peqatigisaanik isumannaallisaaneq, pinngortitaq, avatangiisit, kulturikkut kingornussat nunaminertamillu aqutsinerup naapertuunnissaat pilliutiginnikkaluarlugit malittarisassat atuuttut allaffissornikkullu suleriaatsit pisariillisarneqarsinnaanerannut tunngasut ingerlaavartumik misissorneqartarnissaat pillugu Naalakkersuisut isumaqataapput.

Kalaallit Nunaanni nunaminertat annertoorejussuit illuliorfigineqarsimanngikkaluartut nunaminertat annertussusaat taamaallaat pineqanngillat, aammali nunaminertamillu aqutsinerup naapertuullunilu ataqatigiissarneqarnissaa pineqarpoq. Pilersarusiorneq aamma nunaminertat atorineqartarnerat pillugit inatsit tunngaviusumik inatsisaavoq. Pingaarnertut kommuninimi pilersaarutit, illuaqqanut pilersaarutit nunaannarmilu pilersaarutit allat aqqutigalugit nunaannarmik aqutsisoqarpoq.

Nunaminertanik atuinerit assigiinngitsut ajornartorsiorfiunngitsumik ingerlasinnaanissaat - pilersarusiorneq aamma nunaminertat atorineqartarnerat pillugit inatsisitigut - qulakkeerneqassapput, aamma pinngortitamik illersuineq, kulturimik kingornussineq, piniarneq aalisarnerlu, takornariaqarneq, inuussutissarsiornerup ineriartornera, asiarneq kiisalu inuit pinngortitamukarsinnaanerata ataatsikkut aamma siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu eqqarsaatigineqassapput. Illuaqqat nalinginnaasumik sinerissamut aamma piginnittup najugaqarfianiit ungasippallaanngitsumut inissinneqartarput. Taamaammat assersuutigalugu Nuup kangerlua

Kangertittivarlu eqqarsaatigalugit illuaqqiornissamut malittarisassiornissamut pisariaqartinneqartut assigiinngitsorujussuusinnaapput. Nalinginnaasumik sunngiffimmi illuaqqanik nalunaaruteqartarnermik pisariinnerusumik aaqqissuussinermi pilersaarusiornissatut akuersissutigineqartoq naapertorlugu inissisimaffissamik aqutsinissamut illuaqqiorfissallu nutaap annertussusissaanik aqutsinissamut tunngatillugu kommunip periarfissai killilerneqassapput.

Naalakkersuisut isumaqarput aalajangiiffigisassatut siunnersuummi qulaajarneqanngitsunik inatsisilerinnermut assigiinngitsunullu tunngatillugu annertuunik assigiinngitsunik apeqqutissaqalersitsisoq.

Siunnersuutip kingunerisaanik inuit aaqqissuussami pineqartut nunaminertamik atugassinneqarnissamut suleriaatsit nalinginnaasut avataasigut nunaminertanik atuisinnaatitaallissapput. Nunaminertanik atuinerup ataqatigiissarneqarnissaa atuisullu assigiinngitsut akornanni akerleriissuteqarnissamik pinaveersaartitsisoqarnissaa nunaminertamik atugassiisarnermi systemimi siunertarineqarput. Illuaqqiornissaq pisariinnerulerpat inuit nutaanik illuaqqiorusuttut aamma illuaqqanik piginnittooreersut nunaminertanilluunniit atuereersut akornanni akerleriissuteqartoqalerneranik kinguneqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut sumi illuaqqiortoqarnissaanik qanorlu amerlatigisunik illuaqqiortoqarnissaanik kommunit malittarisassiornissaannut kommuninut ajornakusoornulissaaq.

Illuaqqat amerlanerusut akuersissutitaqanngitsumillu inissitat pinngortitami avatangiisinilu annerusumik akornusersuisinnaapput. Suleriaatsinik taakkuninnga sakkukilliliineq siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu nunaminertamik atuinnissamut pilersaarusiornermut pinngortitamillu ingerlatsinissamut tunngatillugu unammilligassaqalersitsisinnaavoq.

Siunnersuut eqqarsaatigalugu nunaannarmi sunngiffimmi illuaqqamut nunaminertamik atugassinneqarumalluni massakkut suleriaaseq amerlasuut eqqarsaatigalugit immikkut ajornakusoortuunngilaq. Kommunimut nunaminertamik atugassinneqarnissamut qinnuteqartoqartariaqarpoq. Tamatumanili nunaminertanik naleqquttunik nassaarnissaq unammilligassaasinnaavoq, tassani illuaqqat allanut akornutaasussaannngimmata imaluunniit assersuutigalugu pinngortitamik illersuinissaq eqqarsaatigalugu atuuttunik killilersuuteqarmat.

Nalinginnaasumik sanaartornissaq pillugu suliamik suliarinninnerup avataatigut nalunaaruteqartarnerup kommunip nakkutilliinnermut suliaasaanut oqartussallu akisussaaffiitut qanoq kinguneqarnissaanut tunngatillugu sukumiinnerusumik misissuisoqarnissaa pisariaqartoq Naalakkersuisut isumaqarput. Ullumikkut illuaqqat piniariartarfiit illuaqqallu minnerit allat attartortitsinnermut aalajangersimasumillu najorneqarneq ajortut pillugit sanaartornissaq pillugu suliamik suliarinnittoqartariaqanngilaq. Kisianni allaat illut anginngitsut isumannaatsuusussaapput aamma ilaatigut ikuallattoornissaq, pinngortitamut avatangiisinullu sunniutit eqqarsaatigineqassapput. Paasisutissat pigineqartut tunngavigalugit aalajangiiffigisassatut siunnersuut Naalakkersuisut imarisassatut nassuiarneqartunik inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinissaannut naammattumik tunngavissaqanngitsoq Naalakkersuisut isumaqarput.

Tamanna tunngavigalugu nunaannarmi sunngiffimmi illuaqqanut tunngatillugu pisariinnerusumik aaqqissuussisoqarnissaa pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuutip itigartitsissutigineqarnissaa Naalakkersuisunit inassutigineqarpoq.